

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitised at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text.
This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

Status

RIKSORGAN FÖR SVERIGES LUNGSJUKA

KÖRSBÄRSTRADEN BLOMMA.

(Foto: Text & Bilder)

I detta nummer:

Ledare:

RIKSFÖRBUNDETS
UTREDNING

Med. d:r G. Myhrman:

VAD KOSTAR
TUBERKULOSEN?

Auditör N. Hellichius:

TILL FRÅGAN OM
DYRTIDSTILLÄGGEN

D:r A. Labatt:

BEFOLKNINGSTÄT-
HETEN MEDFÖR FLER
POSITIVA FÖR
TUBERKULIN

KORSORD - SCHACK
PATIENTERNAS SPALT

N:r 5 1940 (15 maj—15 juni)

Pris 25 öre

Romanäs Sanatorium

FÖR LUNGSJUKA

Överläkare: Dr Allan Beskow.

Tidsenligt utrustad vårdanstalt med c:a 70 platser fördelade på enskilda och halvenskilda rum. Vackert beläget på nordligaste delen av Småländska höglandet.

Ansökningar om vård kunna som regel beviljas utan väntetid.

Dagavgift: Kr. 10:25—14:50.

Begär prospekt. Adr. Romanäs. Rt. Tranås 2046.

Sävsjö Sanatorium

PRIVATSANATORIUM FÖR LUNGSJUKA.

(Beläget å Småländska höglandet)

Modern utrustning. Moderna bekvämligheter, varmt och kallt vatten. Särskilt toalettrum i de flesta rum.

Prospekt erhålles under adress Sävsjö.

Patienter emottagas även för kortare tids vård, t. ex. under väntetid till annat sanatorium eller för eftervård.

Avgifter 9—13:50 pr dag.

Överläkare: Doktor Åke Björklund, tel. Sävsjö 260.

STOCKHOLM

F. L. I. S.

(Föreningen för Lungsjuka i Stockholm)

Expeditionen hålles öppen varje måndag

kl. 6—8 e. m.

Folkets Hus (Barnhusgatan 14, Rum K.,
1 tr. upp i gathuset.)

Bliv medlem!

ALLT inom Järnvarubranschen

A.-B. JOHN WALL
STOCKHOLM

A.-B. Arbetarnes Tryckeri

FOLKETS HUS - STOCKHOLM — Tel. 10 22 76, 11 11 92
Postgiro 47 39

Rekommenderar sig för utförande av alla slags trycksaker.
Moderna stilar. Snabbt utförande. Moderata priser.

OSKARSONS LAGER

MANUFAKTUR, TRIKA OCH KORTA VAROR

Kungsgatan 70 — Tel. 23 22 25
Hornsgatan 8 — Tel. 40 85 99

BETALD ANNONSPLATS

JÖNKÖPING

Kransar - Buketter - Krukväxter och Snittblomster
Växthuset - Slottsgatan 40 - Telefon 284

JÖNKÖPINGS TRÄDGÅRDSFÖRENING
W. F. Wiktorsson

MALMÖ

PAULSSON & MÄNSSON

Tapetserarfirma — Butik o. Verkstad Österg. 3, Malmö. Tel:
Verkstad 254 29, Bostad 122 31. Omstoppning o. omklädsel
av möbler, resår- o. tagelmadrasser, rullgardiner, draggar-
diner samt markiser på beställning, leverans o. påläggning
av linoleummattor. Levererat o. pålagt linoleummattor till
ett flertal statliga och kommunala verk och inrättningar.

NORRKÖPING

Byggmästare Karl Holmberg

V. Nygatan 22 — Telefon 20574

Nybyggnader, Reparationer, Värderingar, Besiktningar

K. E. NYSTRÖMS Finbageri

N:a Kungsgatan 18 NORRKÖPING Tel. 225 89

Rekommenderar sina förstklassiga Brödtillverkningar.

NÄSSJÖ

BETALD ANNONSPLATS

UMEÅ

HENRIK HARJU

Rikst. 422 och 423 UMEÅ Lokal: Kungsg. 63.
Färg-, Kemikalie- & Tapetaffär. Avdeln. för fotografiska
artiklar.

Rekommenderar sin sortering av: Färger, Fernissor, Oljor,
Falu Rödfärg, Tapeter, Kameror, stor sortering, Förbands-
och Sjukvårdsartiklar m. m. Order till landsorten
expedieras omgående.

Vid komplettering av Linneförrådet
vänd Eder med förtroende till oss
DUKTYGER - HANDDUKAR
Alltid det bästa till billigaste priser

Sandbergs Kungsgatan 53... ..
Rikstel. 102 - Umeå.

Skydda de friska
genom att effektivt
hjälpa de sjuka!

Status

RIKSORGAN FÖR SVERIGES LUNGSJUKA

M A J 1940

Utkommer en
gång i månaden
3:dje årgången

Redaktör och ansvarig utgivare:
JOHANNES SANDRÉN

Telefon 41 39 99 Postgiro 154420
Götgatan 83II, Stockholm

"De Lungsjukas Eftervårdskommitté"
De Lungsjukas Riksförbund

Riksförbundets utredning

Då det gäller att fästa myndigheternas uppmärksamhet på vissa missförhållanden i avsikt att få till stånd bättre förhållanden, är den första förutsättningen för att en dylik aktion skall lyckas, att man framlägger otvetydiga bevis för, att dessa missförhållanden verkligen föreligga. Om X. lider nöd och behöver hjälp av fattigvården, räcker det inte, att han meddelar vederbörande fattigvårdsstyrelse detta. Fattigvårdsstyrelsen begär, innan den tager ställning till "fallet", närmare detaljer: den vill veta, om X. är arbetsför; om så är, varför han är arbetslös och om han har utsikt att få något arbete inom den närmaste tiden. Den vill också veta, om X. är gift; i så fall om han har barn och hur många, om hustrun har inkomst, om någon av barnen förtjänar något; den vill veta, hur stor lägenhet X. hyr — ja, denna fattigvårdsstyrelsens vetgirighet är enorm. Och så måste det ju vara.

Då det är fråga om en hel samhällsgrupp, som lever under otillfredsställande ekonomiska och sociala förhållanden, äro förutsättningarna desamma. Vi veta således, att allra största delen av landets lungsjuka konvalescenter utgöra ett proletariat, som ur sociala, ekonomiska och icke minst medicinska synpunkter torde vara enastående. Vi veta, att f. d. sanatoriepatienter, särskilt på landsbygden, leva under förhållanden, som icke blott äro ovärdiga ett kulturland som Sverige, utan som även äventyra den relativa hälsa, vilken uppbyggts under sanatorievistelsen. De myndigheter, som närmast bära ansvaret för dessa missförhållanden, äro på det hela taget icke heller främmande för detta faktum.

Men — hur dessa missförhållanden gestalta sig, i vilka delar av landet de äro mest utpräglade o. s. v., därom ha vi i stort sett föga kännedom. Generellt torde man kunna fastslå, att det är de lungsjuka på den utpräglade landsbygden, som ha det sämst. Den erfa-

renhet, vi i arbetet för de lungsjuka förvärvat, säger oss detta. Det ser faktiskt ut, som om missförhållandena i detta avseende ökades med avståndet från de större städerna, de s. k. kulturcentra. Detta beror väl till stor del på den omständigheten, att i städer och större industriorter socialvården mestadels handhaves av personer med en mera positiv inställning till socialvårdsfrågor. Ett exempel: Sommaren 1938 genomförde De Lungsjukas Eftervårdskommitté en utredning ang. f. d. sanatoriepatienters förhållande till fattigvården i Stockholms stad och län. Om man undantager de uppgifter, vilka lämnades av konvalescenter i Stockholms stad — som tvivelsutan är den kommun, som här i landet utdelar de största understöden till lungsjuka (men så är också Stockholm en dyr stad att leva i!) — visade det sig, att de flesta kommuner i Stockholms län (här är det fråga om rena landskommuner) utbetalade betydligt större understöd än t. ex. en socken i Kalmar län eller Bergslagen. Så skriver till De Lungsjukas Riksförbund en lungsjuk kvinna i en hallandssocken: "Jag varken får eller orkar arbeta, så nu nödgas jag leva på min lilla pension, 26 kr. i månaden. Det skall räcka till mat och kläder." Från fattigvården hade hon dessutom — 15 kr. om året till ved. Det var allt. "De som ha lungrot skall inget ha för de är bara lata, så resonerar man här", tillägger hon bittert.

Man kan vara övertygad om, att detta icke är något undantagsfall. Därom vittnar f. ö. ett flertal brev i Riksförbundets arkiv.

*

För att samla material till belysning av frågan om lungsjuka konvalescenters förhållande till fattigvården har som bekant De Lungsjukas Riksförbund nyligen påbörjat en utredning, som torde komma att få stor betydelse, när det gäller att få en klar bild av de

lungsjukas levnadsförhållanden i olika landsdelar. Utredningen har organiserats så, att de patientföreningar och organisationer, som äro anslutna till De Lungsjukas Riksförbund, hos förbundsstyrelsen få rekvidrera frågeformulär, som upptaga alla frågor, som kunna vara av betydelse för utredningen. Det åligger sedan lokalföreningarna att till lämpliga personer (sådana, som utskrivits från sanatorium eller som under någon tid nyligen varit utskrivna och nu åter vistas på sanatorium) utdela dessa blanketter — vilka gratis tillhandahållas av Förbundet — samt tillse, att de därå upptagna frågorna bli besvarade. Frågeformulären upptaga sålunda frågor ang. hälso-, bostads-, yrkes- och arbetsförhållanden före och efter sanatorievistelsen, inkomster (i händelse vederbörande har eller har haft arbete), ev. fattigvårdsunderstödet storlek, konstant eller in natura m. m. Frågeformulären utsändes från Förbundsexpeditionen den 18 april och skola i vederbörligt ifyllt skick sändas till expeditionen senast den 1 juni. Man har alltså c:a sex veckor på sig för att insamla de uppgifter, som skola ligga till grund för denna utredning, och med god vilja torde denna tid vara tillräcklig för ändamålet.

Hittills ha icke mindre än c:a 2,000 frågeformulär utsänts till 26 patientföreningar och organisationer i skilda delar av landet. Såväl norra och mellersta som södra Sveriges sanatoriepatientföreningar ha lagt i dagen stort intresse för utredningen — särskilt ha rekvisitioner av frågeformulär från Norrland varit betydande, en omständighet, som bör hälsas med tillfredsställelse. Det är ju ett bekant faktum, att denna del av vårt land icke blott är hårt drabbat av tuberkulosen, utan även av nöd och fattigdom. Så gott som varje län torde f. ö. komma att bli representerat i utredningen.

Det är nu att hoppas, att patientföreningarna tillse, att de frågeformulär, som rekviderats, även komma till användning och att klara och uttömmande svar lämnas på de frågor, blanketterna upptaga. Visserligen kan man icke förutsätta, att man genom denna utredning kan få till stånd en ens tillnärmelsevis fullständig statistik över landets lungsjuka och deras ekonomiska och sociala förhållanden eller deras förhållande till fattigvården, men om de formulär, som utsänts, till fullo utnyttjas, är mycket vunnet.

Som förut i Förbundets cirkulär n:r 5 1940 påpekats, komma samtliga inkommande uppgifter att behandlas med största sekretess. Patientföreningarna ha uppmanats att för utdelning och insamling av frågeformulären utse sådana personer, som ha förtroende hos sina kamrater, och därest någon till patientföreningen å det sanatorium, där han vistats eller vistas, icke vill lämna de uppgifter det här är fråga om, står det ve-

derbörande fritt att insända de ifyllda blanketterna direkt till Förbundsexpeditionen, Götgatan 83, Stockholm.

Vi behöva väl icke påpeka, att inga som helst namn eller uppgifter, som kunna identifiera vederbörande, komma att återgivas i den berättelse, som sedermera kommer att upprättas på grundval av utredningen.

Och till landets lungsjuka konvalescenter vilja vi rikta den uppmaningen: Hjälp oss med denna utredning genom att rekvidrera och ifylla ett frågeformulär! Sådana tillhandahållas i allmänhet hos patientföreningen på närmaste sanatorium eller direkt från De Lungsjukas Riksförbund, adress Götgatan 83, Stockholm. Tänk inte som så: "Det spelar ingen roll, om jag fyller i det där formuläret; jag får det inte bättre för det." Kanske är just Ditt "fall" av särskilt värde som propagandamaterial. Kanske är det särskilt lämpligt som skolexempel på, hur en f. d. sanatoriepatient har det här i landet. För dem det vederbör att observera och besinna.

Låt oss alltså alla hjälpa till för att få denna utredning så fullständig som möjligt — till fromma för vårt fortsatta arbete för landets lungsjuka.

J. S—n

Anslag till inkallades familjer, vilka stå under dispensäruppsikt. Styrelsen för Svenska Nationalföreningen mot tuberkulos har beslutat anvisa ett belopp att användas till särskilt understöd åt sådana familjer, vilka stå under dispensärernas tillsyn och för vilka på grund av familjeförsörjarnes inkallelse till militärtjänst och familjens därigenom minskade inkomster sådant bistånd anses behöfligt för att t. ex. genom kostförbättring åt barn vidmakthålla resultaten av åtgärder, som vidtagits i syfte att förebygga tuberkulos.

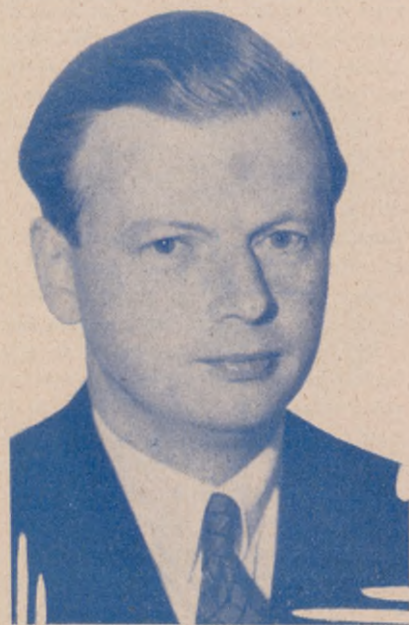
Ansökan med utredning om behovet i de särskilda fallen insändes genom dispensärerna till Nationalföreningens expedition, V. Trädgårdsgatan 11 B, Stockholm.

Veteran inom tuberkulosvården avgår. K. m:t har beviljat sanatorieläkaren vid Västmanlands läns sanatorium Martin Sjögren avsked med utgången av juni månad 1940.. Dr Sjögren, som är född 1875, har varit underläkare och vik. överläkare bl. a. vid Österåsens, Sävsjö och Hässleholms sanatorier. 1911 blev han läkare vid sanatoriet Skogsfjället vid Västerås, som då var under uppförande. Dr Sjögren tillträdde tjänsten där den 1 juli sistnämnda år och fick tillfälle att organisera arbetet vid sanatoriet, som blev klart att tas i bruk mot slutet av året. Under de sedan gångna snart 30 åren har han också lett verksamheten med en från alla håll omvittnad duglighet, varvid hans skicklighet som läkare parats med ett gott hjärta och en nobel personlighet, skriver Västmanlands läns tidning.

Vad kostar tuberkulosen?

**209.800 produktiva arbetsår förloras
årligen i Sverige med ett värde
av c:a 189 mill. kr.!**

Av Med. dr GUSTAF MYHRMAN

Med. dr Gustaf Myhrman.

I jämförelse med brandbomber och sprängbomber förefalla inte tuberkelbacillerna särdeles imponerande. Likväl krävde de sannolikt under kriget i Finland större antal offer av den finska civilbefolkningen än de ryska flyganfallen. I Sverige kräver tuberkulosen f. n. omkring 15 liv per dag; det gör på fyra veckor större förlust av svenska människoliv än det ohyggliga sjökriget under de sju månader det varat. Tuberkulosen är alltså en respektingivande folkfiende!

Det kan synas oklokt att taga upp frågan om vad tuberkulosen kostar oss, i en tid då värdet av människoliv tycks aktas mindre för var dag och då vi ständigt bevittna en avsiktlig fördöelse av ofantliga materiella värden. Men kanske är det just på grund av dessa yttre förhållanden anledning att ägna en tanke åt tuberkulosproblemet. Vad kostar oss tuberkulosen, vad kostar vårt försvar mot denna sjukdom och vad ger denna kamp för utsikter? Man kan vänta, att den hårda tid, som nu brutit in, obevekligt kommer att ställa oss inför nödtvånget att avstå från mycket, som under välfärdstiden syntes självfallet. Sjukvården kommer därvid lika litet som annan socialvård att kunna undgå en mycket sträng nyttoprövning. Det kan vara berättigat att granska tuberkulosen ur synpunkten av dess sociala ekonomiska betydelse.

Egendomligt nog ligger det en viss fara i de humanitära synpunkterna på sjukvårdens problem, nämligen däri att de kunna reducera frågan till en fråga enbart om välgörenhet. Icke så få människor betrakta redan nu den samhällseliga sjukvården blott som en del av "våra nya ljus och våra milda seder", aktningssvärd, för all del, och hedrande men rationellt sett snarast oförnuftig, eftersom den måste hindra naturens stränga men nyttiga bortgallring av icke livsdugliga människoplantar. Emot detta ytliga, kvasi-humanitära betraktelsesätt kan man med fördel ställa några krasst materiella synpunkter.

När man skall söka värdera tuberkulosens skador på samhället, kan man använda flera olika värderingsmetoder. Det kan synas enklast att helt enkelt summera alla utlägg: så och så mycket betalas i läkararvoden och vårdavgifter, så och så

mycket kostar sanatorier och dispensärer o. s. v. Emellertid medföra dessa utgifter, som för det allmänna f. n. utgöra omkring 15 millioner, också ett återflöde till det allmänna, t. ex. i form av skatter från vårdpersonalen och leverantörer och från sådana sjuka, som blivit friska till följd av den vård de erhållit. Beräkningen blir därför ganska svår att genomföra. Den tar heller inte hänsyn till att människolivet självt har ett ekonomiskt värde.

En bättre värderingsgrund utgör beräkningen av den förlust i arbetstid, som tuberkulosen medför. Denna förlust fördelar sig på olika poster. Främst kommer den förlust av arbetsår, som orsakas av att ett antal människor — i Sverige f. n. c:a 5 000 årligen — på grund av tuberkulos ryckas bort i förtid. På grund av deras bortgång förlorar samhället det antal arbetsår, som de hade kvar av sin produktiva ålder. En andra post utgöres av de arbetsår, som de sjuka förlora under det att de utkämpa sin strid med sjukdomen. En tredje post utgöres av de arbetsår, som åtgå för vården av de sjuka, alltså den tid som läkare, sköterskor och annan vårdpersonal, ekonomipersonal och socialarbetare använda för de sjuka och som ifall tuberkulosen ej funnes, skulle kunna användas på annat sätt.

Den första posten är utan jämförelse den största. Vid beräkningen av denna post räknar man med det antal produktiva år, som de bortgångna borde haft kvar. Den produktiva åldern räknas förslagsvis mellan 15 och 65 år. Eftersom tuberkulosen kräver sina flesta offer bland jämförelsevis unga människor, blir antalet förlorade arbetsår betydande. En i dagarna publicerad dansk undersökning av cand. polit. Kjeld

Philip räknar med över 50 000 i Danmark förlorade produktiva år! Härvid utgår han från dödligheten 1932—35. Danmarks tuberkulosdödlighet är mindre än vår, ungefär hälften så stor. För Sveriges del gjorde Einar Nylén en undersökning redan 1935. Härvid räknades den produktiva åldern för män till 15—65 år och för kvinnor 15—60 år. Nylén fann, att för männens del 92 901 arbetsår och för kvinnornas del 92 163, tillsammans alltså över 185 000 år, gått förlorade för det svenska samhället. Hans beräkning gällde dödsfallen 1931, då dödligheten var 1,31 pro mille. Sedan dess har den dock sjunkit åtskilligt.

Den andra posten i tuberkulosens skuldkonto utgöres av de arbetsår, som förloras under sjukdomens förlopp, tillbringade dels på sjukhus och dels i hemmet. Philips beräknar den för de produktiva åldrarna till 5,900. Någon svensk beräkning finns veterligen icke. Om man antar att förhållandet mellan de arbetsår som förlorats genom dödsfall och de som förlorats under sjukdom äro nägorlunda jämförliga i Sverige och Danmark, skulle siffran för Sveriges del motsvara omkring 21,800.

Den tredje och sista posten, de arbetsår, som nedläggas i tuberkulosvården, beräknas av den nyssnämnde danske undersökaren till 900. Han utgår därvid från att det finns en funktionär på omkring 4 patienter (han räknar endast med anstaltsvården). Vårt land har i närvarande stund 10,271 vårdplatser för tuberkulösa, och man kan räkna med ca 3,000 anställda, alltså 3,000 arbetsår.

Tuberkulosens skuldkonto skulle enligt dessa beräkningar uppgå till 209,800 produktiva arbetsår! Vad äro dessa år värda? Nylén räknade år 1935 med en genomsnittlig årlig arbetsinkomst av 1,200 kronor för män och 600 kronor för kvinnor. Detta gör för de genom dödsfall förlorade åren över 166 millioner årligen. Beräknar man efter liknande grunder kostnaden för de år, som förlorats under sjukdomen, kommer man till ytterligare omkring 19 millioner. Sanatoriernas avlöningskonto uppgår till omkring 4,2 millioner. Vi äro nu uppe i en totalsumma av 189 mill.

Beräkningen behöfve, för att vara fullständig, även taga med en del andra poster. Det förhåller sig säkerligen så, att tuberkulosens skadegörelse på arbetskraften är större än vad de nämnda posterna kunna utvisa. Ett sjukdomsfall, som träffar en familjemedlem, hämmar även de andras arbete, ofta i betydande grad. De flesta människor ha väl egen erfarenhet av hur störande ett sjukdomsfall i familjen kan vara, även om det gäller en lindrig och kortvarig sjukdom. I själva verket ligger en del av den moderna sjukhusvårdens betydelse just däri, att den avlastar bördan av ett sjukdomsfall från den sjukas omgivning på ett för ändamålet avsett effektivt arbetande samhällsorgan. Att värdera den förlust i arbetstid och effektivitet, som tuberkulosens medför i de sjukas omgivning, är ganska svårt. Man torde dock kunna antaga att det är betydande mängder av arbetskraft, som rinner bort genom dessa tusentals rännilar.

Tuberkulosens skuldkonto med förlustsiffran 209,800 arbetsår till ett värde av 189 millioner kronor är sålunda en högst betydelsefull samhällsföreteelse. Man får ett begrepp om storleksordningen, då man jämför den med de siffror, som lämnades vid ett mycket instruktivt dagseko i radio nyligen angående olycksfallen i arbete och deras samhällsekonomiska betydelse. Antalet olycksfall årligen angavs till 180 000 med 500 döda. Den årliga förlusten av arbetsår utgjorde 35,000 och motsvarande ekonomiskt väl 100 millioner kronor. Tuberkulosens visar sig sålunda samhällsekonomiskt som betydligt mer förlustbringande! En uppfattning om storleksordningen får man också, om man betänker att 189 millioner betyda nästan

lika mycket som vår järnmalmsexport. Det motsvarar byggnadskostnaden för ett halvt dussin Karolinska sjukhus eller — för att använda tidens myntsort — 45 pansarskepp, 18 moderna jagare eller 200 bombplan.

Det kan synas ofruktbart att låta fantasien leka med dessa siffror. Är det kanske att köpslå om fällan innan björnen är skjuten, eller rent av, innan det är avgjort, om det ens finns någon björn att skjuta.

Att tuberkulosen är en sjukdom i reträtt, därom ge de stadtigt sjunkande dödlighets-siffrorna otvetydigt besked. Döds-talet för tuberkulos utgjorde i Sverige 1911 1,91 pro mille och 1937 0,86 pro mille. Vi förlorade 1911—1915 i medeltal 10,891 döda årligen och 1937 5,372. Men kan man hoppas, att siffrorna skola fortsätta att sjunka? Härom äro meningarna delade. Det har talats om en "grundtuberkulos", som skulle kvarstå, sedan biologiska, hygieniska och kulturella faktorer utträttat vad de kunna. En tysk teoretiker har t. o. m. satt gränsen till en dödlighets-siffra av 0,8 pro mille, en profetia, som förefaller ungefär lika befogad som att världen skall gå under exempelvis just år 2,000.

Den svenska tuberkuloskampens främste man, dr Gustaf Neander, har i ett intresseväckande föredrag 1935 berört detta betydelsefulla spörsmål. Han framhåller, att om en fortsatt sänkning av tuberkulosdödligheten skall kunna ernås, blir detta helt beroende på medicinska och epidemiologiska åtgärder; nämligen ytterligare ökning av behandlingsmöjligheterna och en skärpt dispensärverksamhet, bestående i snabbt uppspanande av nya fall och ögonblickligt ingripande för smittkällornas oskadliggörande.

I själva verket är offensiven redan i full gång i de antydda riktningarna. Vår nya dispensärorganisation, beslutad 1937, och den år 1939 beslutade nya tuberkuloslagen ha givit nya vapen. Men vapen måste föras av villiga händer. Det gäller att åstadkomma vad dr Neander kallar befolkningens aktivering, en ändrad inställning till hela tuberkulosfrågan.

Det återstår ännu ofantligt mycket att uträtta. Alltjämt komma flertalet tuberkulösa till vård i ett stadium, som efter modernerna begrepp måste anses långt avancerat, även om det bara för några decennier sedan, medan diagnostiken ännu hade den hedervärda typen "andas! — hosta! — andas!" skulle ha ansetts vara tidigt igenkänt. Ännu inträffa alltjämt oroande många fall bland de unga. På Stockholms studenters hälsovårdsbyrå iaktogs sålunda 1938 aktiv tuberkulos hos ej mindre än 4,5 proc. av medicinarna, en siffra, som likväl anses för låg!

Den nya målsättning, som den inbrutna stormtiden nödvändiggjort, måste bland våra nationella mål på nytt upptaga en oförsonlig strid mot folkhälsans arvfärdiga tuberkulos. De bortåt 15 millioner, som denna strid för närvarande kostar, förtjäna förvisso sin plats även i en nödtids budget, varmed icke är sagt, att inte tuberkulosvården liksom all övrig sjukvård är i behov av rationalisering.

Troligen är det för djärvt att hoppas, att vår generation skall få uppleva tuberkulosens definitiva utrotning. Men det är ingen utopi att den redan i vår tid skall kunna drivas tillbaka till en gräns, där den inte längre utövar något nämnvärt hot mot folkhälsan, till det skuggornas rike, dit de stora farsoterna en efter en fördrivits efter att ha kostat så omätliga offer.

Gustaf Nyholm

Dyrtidstillägget å fattigvårdsunderstöden i Stockholm kostar 900.000 kr.

Av Auditör NILS HELLICHIOUS

Auditör N. Hellichius.

Med anledning av vår ledare i föregående nummer, "Kompensation för dyrtiden" har ombudsmannen hos Stockholms stads fattigvårdsnämnd, auditören Nils Hellichius, ställt nedanstående artikel i denna fråga till vårt förfogande.

Auditör Hellichius påpekar, att det borde vara landsortens lungsjuka angeläget att låta resp. fattigvårdsstyrelser få del av densamma.

I föregående nummer av denna tidskrift meddelade fattigvårdsdirektören i Stockholm B. Carlsson att en viss allmän höjning av understöden i Stockholm, betingad av den inträffade dyrtiden, vore att förvänta. Då denna fråga torde vara av intresse för våra läsare meddela vi här nedan den av fattigvårdsnämnden i Stockholm beslutade ökningen av de utgående understöden.

Till en början skall med hänsyn till de stegrade kostnaderna å livsfrnödenheterna en ökning äga rum från den 1 april av i normalfall nu utgående understöd med kronor 5 per månad för ensamboende vårdtagare samt med kronor 10 per månad för sammanboende makar. Ökningen av understödsnivån innebär dock ej en generell höjning av understöden utan fastmer ändring av tidigare givna direktiv i så måtto, att för ensamboende person med folkpension understödsbehovet beräknas till 53—55 kronor per månad, sedan hyreskostnaden täckts, samt för makar eller sammanboende, de båda klienterna åtnjuta folkpension, till 98—100 kronor per månad. Fattigvårdsstyrelserna i stadens olika församlingar hava nämligen i vissa fall på grund av den inträdda dyrtiden redan i någon mån ökat understöden utöver tidigare direktiv.

Beträffande omräkningen av understöden åt det skikt, som på grund av ålder varken har utsikter att erhålla arbete i öppna marknaden eller är kvalificerat för folkpension har understödsnivån för denna kategori hjälpsökande i vissa fall varit för låg, varför en alltför kraftig förskjutning just vid övergången från ej folkpensions- till folkpensionsfall ägt rum. En smidigare övergång vinnes nu genom att understöden successivt regleras uppåt för vårdtagare i åldrarna 55—67 år, därvid understödsbehovet beräknas för ensamboende till 47—50 kronor per månad, sedan hyreskostnaderna täckts, samt för makar eller sammanboende till 87—90 kronor per månad.

Vid beräkandet av understöden i de angivna fallen har Fattigvårdsnämnden beträffande hyreskostnaderna beslutat att fattigvårdsstyrelserna finge godtaga hyresbelopp intill 50 kronor per månad för ensamboende person samt intill 65 kronor per månad för makar eller sammanboende utan hemmaboende barn. Understödsbehovet för de personer, som icke kunna in-

rymmas under någon av ovanstående tvenne grupper, skall som regel beräknas till 45 kronor per månad för ensamboende person, sedan godtagbara hyreskostnader täckts, samt som regel till 85 kronor per månad för makar eller sammanboende.

Vid omräkningen av understöden skall iakttagas, att sammanboende, ej gifta personer, ur understödssynpunkt jämställas med äkta makar. Dessliques skall det förhållandet, att tvenne eller flera personer bilda gemensamt hushåll till exempel moder och överårigt barn, då båda uppbära folkpension, inverka på understödsberäkningen i samma grad som för familjer.

Understöd åt familjer med minderåriga barn eller åt ensamstående personer med minderåriga barn har, vad beträffar barnens andel av understödet, i allmänhet beräknats efter normen 25 kronor per månad för det första hemmavarande barnet, 20 kronor per månad för det andra barnet och 15 kronor för det tredje barnet samt därefter 15 kronor per månad för varje ytterligare barn. Med bibehållande av denna beräkningsgrund skall därutöver understöd för minderåriga barn i åldrar över 10 år ökas med kronor 5 per månad och barn.

Vid beräkandet av understöd till hyreskostnaderna åt personer, som hava del av sin bostad uthyrd för 5 kronor i månaden, bör, därest i i uthyrningen ingår städning och sänglinne, 5 kr. i månaden beräknas för varje uthyrt rum utöver understödet till nettohyran

Där särskilda utgifter utöver de vanliga äro förknippade med uthyrningen, till exempel utgifter för telefon och ovanligt stor förbrukning av lyse och gas etc., skola dessa särskilt angivas i vederbörande assistens utredning. I de fall, där dylika merkostnader anses väl motiverade och alltså nödvändiga för ett fortsatt uthyrande av rum, skall den del av understödet, som avser nettohyran, utökas med erforderligt skäligt belopp.

De nu gällande direktiven för beräkning av de hemmavarande överåriga barnens del i den gemensamma hyreskostnaden och bidrag till föräldrarnas försörjning mildras i så måtto, att överårigt barn med en inkomst, som ej överstiger 100 kronor per månad, ej må anses kunna bidra till någon del av hyreskostnaderna och följaktligen ej heller till föräldrarnas för-

Ödesväg

Rakt igenom ödemarken går vägen. Den väjer varken för berg eller myr. Obevekligt som en människas öde drar den sitt linjalstreck mot det okända.

Denna väg ha knotiga arbetare brutit. De ha svettats timma efter timma vid spade och hacka, de ha bränts av solen och frusit i vinterstormen, men vägen måste brytas. En och annan blev väl kvarlämnad i glödande feber med lunginflammationen rasslande i bröstet, en och annan fick väl sluta som en soldat på sin post för ett för tidigt springande skott. Eller kanske han blev berövad sin syn, det bästa en människa har i sin fattiga lekamen. Tallarna på mon susa om somt, kärrfåglarna skorra sina visor. Jag lyssnar och undrar. Men vägen går rakt genom ödemarken. Obevekligt. Den är färdig. När blir min väg färdig? När hinner jag till slutmålet, då jag kan vila på mina verktyg, torka svetten ur pannan och konstatera, att jag är framme.

Det är dimma över Svarttjärnen i natt. Kanske blir det frost.

Jag skulle vilja berätta Mossleden-Emmas historia, om du orkar höra på. Hon mötte Valfrid Skog, då han kom till torpet för att köpa färsk mjölk och ost. De pratade och nojsade som ungt folk brukar, och slutet blev, att han stannade om kvällen längre än mjölkköpet egentligen gav orsak till. De passade så bra ihop, han och Emma. Aldrig hade ett par unga människor passat så bra för varandra, tyckte de.

Somt är guld och somt är bara glittertrams. Men det trodde nu inte Emma. Hon hängav sig med hela sin ungdomliga varelse åt Valfrid. Det fanns ingen morgondag. Solen sken och det regnade, vinden drog kall och sunnan lekte i granarnas skägglav. Sommaren gick och det blev höst. Mörkret är ett

underligt sällskap. Det smyger sig över en som en mara. Trycker över bröstet, lägger sig på lur efter ens innersta tankar och hemligheter, tar dem i sin famn och allt förfryser. Å, inte allt. Somt sover under de frostvita mosstuvorna, somt lever i (Forts. å sid. 15)

sörjning. Detta endast därest ifrågavarande inkomst anses skäligen med hänsyn till barnens ålder, yrkesutbildning eller arbetsförmåga, då däremot överårigt barn, som, trots uppnådd mogen ålder och arbetsduglighet, ej skaffat sig arbete av den art man kunnat förvänta, skall anses skyldigt betala sin del av hyreskostnaderna. Överårigt barn med en inkomst, överstigande kronor 100 per månad men ej uppgående till belopp överstigande kronor 150 per månad beräknas kunna betala sin del av hyran, dock med högst det belopp, varmed inkomsten överstiger kronor 100 per månad. Överårigt barn med en inkomst mellan 150 och 200 kronor per månad beräknas skola betala sin del av hyran samt därutöver bidrag till föräldrarnas försörjning med 30 % av den del av inkomsten, som överstiger kronor 150 per månad. Överårigt barn med en inkomst, överstigande kronor 200 per månad, skall betala sin del av hyran samt månatligen bidra till föräldrarnas försörjning med 30 % av 50 kronor och med 50 % av den del av inkomsten, som överstiger kronor 200 per månad.

Vid beräkningen av bidragsbeloppen till föräldrarnas försörjning bör hänsyn tagas till de av barnens utgifter, som äro förknippade med inkomstens förvärvande, till exempel resekostnader.

För ernående av enhetlighet vid beräkandet av överåriga barns bidrag i de fall, där del av inkomsten utgår in natura, skall hel kost beräknas till ett värde av kronor 40 per månad samt 1 mål mat per dag, frukost eller middag, till kronor 15 per månad.

Med utgångspunkt från antalet understödstagare under december månad 1939 har Fattigvårdsnämnden approximativt beräknat de kostnader för staden, som de här ovan föreslagna höjningarna i understödsbeloppen komma att orsaka, till cirka 900,000 kronor per år.

A. H. Arvidsson

Tät befolkning — fler positiva för tuberkulin

I en skolklass i Värmland, där läraren hade tbc, reagerade nio bland 25 barn positivt för tuberkulin, medan i angränsande skolor i socknen endast påträffades ett tuberkulinpositivt fall bland 89 barn. Fallet citeras i Svensk läkartidning i en redogörelse för en tuberkulosundersökning av folkskolebarn och -lärare i Värmlands län.

Undersökningen, som utförts på initiativ av dispensärledaren i Värmlands län, överläkare Arvid Labatt, och med ekonomiskt bidrag från Svenska Nationalföreningen mot tuberkulos, är upptakten till en fortsatt allmän tuberkulinundersökning av samtliga Värmlands folkskolebarn. I den nu slutförda etappen ha över 22,000 barn tuberkulinprövats. Av dessa reagerade 2,300, d. v. s. något över 10 procent, positivt mot tuberkulin. De finaste siffrorna kunde Bogen och Eskilsäter uppvisa — 0 proc. — medan Ny socken hade det högsta procentuella antalet, 32,3 proc. På det hela taget hade de södra och mellersta delarna av länet ovan Karlstad relativt höga siffror. Städerna — Karlstad har inte undersökts — uppvisa siffror, som ligga över medelvärdet för hela länet. Köpingen Säffle hade 22,4 proc. Över

Överläkare Arvid Labatt.

huvud ge siffrorna vid handen att flertalet stadsliknande samhällen hade ett jämförelsevis högt antal tuberkulinpositiva.

Sambandet med befolkningstätheten belyses av undersökningen. Det visar sig bl. a. att ett visst område med ett procenttal tuberkulinpositiva över medelvärdet har dubbelt så stor befolkningstäthet som det område, där procenttalet positiva ligger under detta värde. En annan sammanställning visar sambandet mellan barnens reaktion mot tuberkulin och förekomsten av tbc i hemmen. Endast i ett fåtal fall fann man tbc hemma hos tuberkulinnegativa barn, medan däremot många av de tuberkulinpositiva hade sjuka i familjen. En del barn ha infekterats utanför hemmet, men däremot har man icke fått några bevis på att ett barn skulle ha smittat ett annat i skolan.

Tuberkulosundersökningarna vid Stockholms Högskola. I ett föregående nummer av Gaudeamus — begäran för studenterna vid Stockholms Högskola — beklagade sig bitr. läkaren vid tuberkulosbyrån med. kand. Gunnar Björck över att högskolorna voro för tröga att inställa sig på byrån.

Förhållandet tyckes emellertid hava varit det, skriver en signatur i tidningens marsnummer, att de nyinskrivna, trots all propaganda som drivits för saken, varit relativt obekanta med organisationen för tuberkulosundersökningarna. Då de emellertid nu vederbörligen kallats var för sig till undersökning har det visat sig att någon ovilja mot arrangemanget visst inte existerar, och de senaste dagarna ha snällt infunnit sig i ett betryggande antal.

En nyhet är att förhandlingarna med Socialpolitiska institutet nu gått i lås, och att även dess elever hädanefter komma att undersökas på byrån.

Anslag till tbc.-forskning. Svenska Sällskapet för medicinsk forskning har som understöd åt svenska forskare utdelat bl. a.

Svenska Nationalföreningens mot tuberkulos stipendier (generaldirektör B. Buhres donationsmedel): med. kand. V. Hallberg, Uppsala, 1,500 kr. för att utarbeta en metod för färgning av Mycobacterium tuberculosis; f. d. sanatorieöverläkaren A. von Rosen, Lund, 2,000 kr. för en klinisk-statistisk undersökning över reaktivering av lungtuberkulos utan påvisbar smältning

hos vuxna efter avslutad konservativbehandling med positivt resultat, varvid förutsattes att undersökningen begränsas till bearbetning av materialet från två sanatorier, till exempel Orup-sanatoriet och Romanäs; överläkare A. Kristenson, Uppsala, 3,000 kr. för en fortsatt undersökning rörande tuberkulosens första stadier hos sjuksköterskeleverna vid Akademiska sjukhuset i Uppsala; med. lic. E. Hollström, Hemse, 750 kr. för färgklichéer o. d. till arbetet "Some observations on the morphology of the micro-organism of tuberculosis" samt för fortsatta studier i ämnet; docent T. Sjöstrand, Stockholm, 2,000 kr. för en histofysiologisk undersökning över reaktionerna särskilt i lungvävnaden vid experimentellt framkallad infektion med tuberkelbaciller; med. lic. G. Löfström, Stockholm, 750 kr. för fortsatta undersökningar över immunitetsförhållandena vid akut pneumoni, särskilt med hänsyn taget till den ospecifika kapselsvällningens immunologiska karaktär.

Patienternas Förening

Telefon:
23 40 10

Postgiro:
3721

Alla handarbetsgarner erhållas fördelaktigt från Otto Elmgrens A.-B. Särskilda fördelar äro: firmans enorma sortering av alla slags garner samt lägsta möjliga priser.

Otto Elmgrens A.B.

L:a Nygatan 19

Stockholm

PATIENTERNAS SPALT

Vårfirandet på Hessleby

Våren skulle så vara kommen! Och nog märks det att luften har blivit en annan, vinden varmare och solen mera strålande varm. Men ännu finns det gott om snö i skogen, och ännu vänta vi på naturens grönska. Men att vi gå mot ljusare tider det märks för varje dag som går. Fåglarna ute i skogen ha så brått med sina bon, antingen bygges det nya, eller också renoveras fjolårsbostaden. Trots tider av ångslan och oro, trots det att människan gör allt för att skövla och bryta ner i naturen, trots detta kan hon ej göra något för att sätta stopp för naturens livsbejakande utveckling. Och väl är detta. Ty det nya liv som födes i skog och mark vill påminna oss människor om, att livet är ändå till slut det, som segrar.

Vi ha firat Valborgsmässa här på Hessleby. Ej blev det riktigt som vanligt, men i stort sett följde vi här gammal tradition. Valborgsmässoafton hade vi "marknad". Sköna bloms-terflickor, i krinolin och förförisk ziegenardräkt avlockade oss de slantar, som skramlade i byxfickan. Så sålde dessa flickor också bortåt 1,000 st. majblommor! Dessutom såldes levande blommor i små vackra buketter samt ballonger och gotter. Affärerna gingo strålande.

På eftermiddagen samlades vi i matsalen till en gemensam vårsupé. Stämningen var god, vilket de glada skratten och den schwungfulla allsången vittnade om. Efter middagen fortsattes allsången i dagrummet tills fram emot 8-tiden. Då gåvo vi oss sakta iväg nedåt Kungsvägen för att se på majelden. Där vid elden finga vi lyssna till några helhjärtade ord av kand. Ovegård, och där vid elden spöngo vi "Du gamla du fria. . ." med en känsla och värme som vi sällan gjort tillförr.

Uppe vid sanatoriet stod så en sångarskara "Hembygdskören", klar att hälsa våren. Vi lyssnade med glädje till de gamla välkända värmelodierna. När vi så hade stått där ute och småfrusit i vårkylan, var det gott att komma in och få sig en kopp rykande varmt kaffe. Natten var lugn sedan men morgonen så mycket oroligare. Alla väntade vi på "Klöverbladet". Kl. 1/2 8 kom det och fick naturligtvis en strykande åtgång. Redaktören, Bruhner har all heder åt sitt verk. Aldrig har ett "Klöverblad" varit så gediget till sitt innehåll. En hel del träffande saker om sig själv och sin nästa får man reda på. Men allt togs med jämnmod.

Kl. 1/2 11 lyssnade vi till ett föredrag i nordisk anda av kyrkoherde André. På eftermiddagen hade vi så en konsert av vårt eget kapell här: "The Se Boys Orchestra" underhöll oss en stund på eftermiddagen med att spela några väl valda stycken ur sin rikhaltiga repertoar. Dirigenten (inget namn!) utförde i ett par pauser några av sina många trollkonster. Orkesterns uppträdande var mycket uppskattat och utgjorde kanske höjdpunkten av dessa dagars tillställningar.

Valborgsmässofirandet var över. Allt har varit trevligt. Kamrattand och sammanhållningen var strålande. Skall man rik-

ta någon kritik mot det hela, då skulle sign. med risk för att bli halshuggen vilja säga, att marknaden med vad därtill hörer är lagd med för mycken hänsyn tagen till det ekonomiska. Jag tror man tjänade mera på om man struntade i detta och istället ginge in för att glädja patienterna utan alltför stora ekonomiska påfrestningar. Och så en sak till: Tänk på "lågarna" och giv dem en kompensation, uppmuntra dem på något sätt dessa dagar!

"REJ"

Minnen från Väsby

Kal XII lär en gång ha yttrat: om ett löv faller till marken, kan detta vara en länk i kedjan av händelser i världshistorien. När kaptan Ankarström, enligt historien, krökte fingret kring avtryckaren på sin pistol vid en maskeradbal i Stockholm, då var detta en länk i kedjan av händelser som medverkat till att Väsby sanatorium existerar. Upphovet får vi alldeles säkert söka någon gång i tidernas morgon. Som vi alla vet, så var offricerens lilla rörelse med fingret tillräcklig att döda Gustaf den tredje. En rik broder till Ankarström ville då på sitt sätt sona broderns brott genom att bortskänka en del av sina stora domäner här vid Väsby, och där uppföra ett sjukhem till mänsklighetens fromma. Vårdplatserna var väl i början ett fåtal, men sjukhuset har undan för undan byggts om och ökats till, och i slutet av förra århundradet tog landstinget hand om regimien. I början av seklet uppfördes en flygelbyggnad och denna inrymmer nu Väsby sanatorium.

Efter konstaterandet av dessa historiska milstolpar i sanatoriets historia gå vi alltså in och ser efter, hur sanatoriet ser ut invändigt. Syster Hilmas väl och omsorgsfullt sköta krukväxter växer som en urskog i korridoren. I mitten av korridoren ligger dagrummet. Där sitter en gammal bekant med en faber bakom örat och gör sina beräkningar hur föreningens affär skall gå ihop. Det är Kalle Anka. Han är en mångsysslant man. Han är rospigg, sköter affärssysslant, läser detektivromaner, spelar schack (får för det mesta stryk) och diktar kabarévisor. Det sistnämnda är han överdängare i, det märktes tydligt på vår skottårskabaré, där han tydligen gjort en del av sina visor allt för spetsiga. Visserligen kom han med livet i behåll från äventyret, men grundligt utskäld blev han av en del, som kände sig träffade och ej tog hans elakheter från den skämtsamma sidan.

Uppe bland bibliotekets bokhyllor går en gänglig figur ballansgång. Tungan viftar som svansen på ett dilamm. Han är mager som ett streck och det piper i bröstet på honom som på en osmord hisstrumma. Det är bibliotekarien. Den äldre generationen av "Väsbybor" här i länet känner säkert igen vår man!

Det är "Spejarn". Han lever än, och han dör nog aldrig. Visserligen är han ingen marathonlöpare nu för tiden, men han är vid ganska god vigör. När han går och rotar bland sina böc-

ker, tror jag inte han gör några större pejlingar i varken Kant eller Strindberg, men man har skäl att undra, om dessa kommit längre i sina livsfunderingar om kampen för tillvaron än vad "Spejarn" gjort.

Så ha vi "Bullen", en smula orginell men annars en generös och trevlig herre. Han rör sig mest med bridgetermer och äter gärna opp för en tia snask i veckan. Men man kan även få till livs en god historia av honom där han alltid markerar poängen med ett gott skratt. Hans förråd av historier är ganska stort.

Ja, detta var en liten presentation av de större stjärnorna, som stå mest i ramplyuset på Väsby.

De offentliga nöjena på Väsby äro ganska begränsade, om man inte räknar donationskaffet två gånger om året som är en upplevelse för patienterna, som då får en föreställning om, hur kaffe skall smaka. Men det är inte trist på Väsby, ty det finns gott om rolighetsministrar, som förgyller upp tillvaron.

Under Åkerströms ordförandeskap i nöjeskommittén hade vi bland annat en schacktävling, där Bertil Olsson kammade hem de flesta poängen och därmed erövrade en stilig pokal. Om det funnits jumbopris i den tävlingen, hade signaturen och "Spejarn" varit hårda konkurrenser. Vidare ha vi haft de populära allmänbildningstävlingarna på vårt program. Där gjorde förstås det manliga inslaget sig mest gällande. För den skull skall inte skapelsens herrar yvas allt för mycket. Betänk! Kvinnans list

Någon klövring i stil med vad signaturen "Tall" i förra numret av Status så romantiskt skildrade försiggår inte här, åtminstone inte vintertid. Visserligen förekommer det väl lite hängel då och då i trappan, men det är nog inte rätta platsen för att kunna ge varandra de ömhetsbetygelser, som fordras för att en liten klöverplanta ska spira upp. Men peppar, peppar, snart är sommaren här och solstrålarna börja brassa på i Sjöheden för fullt — denna "klöverplats" som börjar skruda sig med sitt lövverk och se lockande och inbjudande ut. Då är det nog inte bara gubben Eriksson, som smyger sig dit för att pröva sin lycka och se om abbörren hugger!

Åkis.

Vår i Målilla

Nu har vi inte låtit höra av oss i Status spalter sedan släd-evenemanget, men nu när snön har försvunnit, och marken är bar (fast ännu ligger en och annan driva kvar i skogen) vilja vi återknyta kontakten med lite prat om hur vi firade 1:a maj.

Här liksom på alla andra ställen i vårt land ville vi hälsa våren. Den traditionella valborgsmässoelden fingo vi inhibera. En kungörelse i nyhetsorganen upplyste oss om att ett dylikt tilltag kostade 50 kronor i böter, och som de laglydiga medborgare vi äro, fick saken bero. Men kvällen ordnade sig vårlikt i alla fall. Vi hade en stämningsfull stund i vårt nymöblerade dagrum. Där bjöds vi på solosång av godsägare Sporning, ackomp. av doktorinnan Mascher. Ett vackert vårtal hölls av kyrkoherde Roselius. Därefter blev det kaffe i vår rymliga matsal, där en präktig brasa flammade i den öppna spisen. Nu skall inte läsaren tro att det var för kylans skull vi fyrade på, nej, det var vår majeld. Att allt livligt uppskattades märktes på alla de glada ansiktena. Den allmänna uppfattningen var, att det var en lyckad och värdig valborgsmässofest.

1:sta maj mottogs med stora förväntningar. Det hade länge talats om att det skulle bli demonstrationståg med musik i spetsen. Nöjeskommittén skall ha tack för allt arbete de nedlagt i samband med festligheterna. ("Heja nöjeschefen"). Med konstnären "Jenkins" hjälp hade målats flera banderoller, där i

väl funna ordalag våra "fordringar", eller kanske rättare våra önskemål, voro textade.

Solen lyste från en klarblå himmel, när vi kl. 1/2 11 samlades vid en plats, vi kalla "anhalten". Med en 15-mannaorkester och blågula fanor i täten satte det pampiga tåget sig i rörelse upp mot sanatoriet. Vi röjer väl inga militära hemligheter, om vi omtala, att vi i tåget även hade militärt inslag. Det var krigare komna från "någonstans i Sverige", som vi hade nöjet att se demonstrera med oss. Framför sanatoriet ställde vi upp, och nu framsteg till talartribunen "Kyparn". Sin debut som 1:maj-talare klarade han av på ett glansfullt sätt. ("Bravo Morin"). Talet avslutades med ett fyrfaldigt leve för Sverige, och ett dito för läkarna och systrarna samt övrig personal vid sanatoriet.

Musikkåren spelade några stycken, varefter prisutdelning för vinterns schack- och damspelturneringar vidtog. 13 ståtliga "bucklor" stodo på prisbordet och strålade i kapp med vårsolen, i väntan på att bliva utdelade. En kamrat, som inte fick "gå ut", utan från sitt fönster ovanifrån åsåg det hela, omtalade att allt var en fröjd för ögat. Och det instämna vi alla i.

Musiken konserterade en god stund in på 12-turen, som vi dagen till ära hade fri. Det var många som då passade på att taga sig en skogspromenad. I välkända och efterlängtnade toner hörde vi då göken för första gången i år. Han ville med sitt "ho-ho" lämna ytterligare bevis på att våren anlät till oss.

Minnets av högtidligheten kommer säkert länge att leva hos oss patienter. Återigen ett tack till vederbörande arrangörer för ett i allo lyckat och välordnat program!

Till sist listan över pristagarna i schack och damturneringen:

I schack: 1. Knut Sjögren 29 p. (M. P. U:s hederspris); 2. Arne Karlsson 25 p. (K. A. Berggrens hederspris); 3. Oskar Ols-son 23 p. (Centrums hederspris).

I dam: 1. Gösta Pettersson (Oskarshamns Tidnings hederspris); 2. Harry Andersson (Ideströms hederspris); 3. Nils Kindgren (E. Jonssons hederspris).

E. S. - O. B.

Besök på Kolmården

Varje morgon, då jag vaknar, bestämmer jag mig för att vara riktigt glad och god den dagen. Så även denna härliga söndagsmorgon. Ingenting skall kunna rubba humöret. Full av välbehag — kanske bara förhållandevis — sträcker jag på lemmarna och gör en armrörelse uppåt-utåt samt slår ner ett vattenglas från nattduksbordet. För tio år sedan skulle jag kanske i ilska över ödets oblidhet kastat medicinglasets samma väg. Nu småler jag milt och säger: Sådan tur, att det inte gick i fler bitar. Jag stiger upp och klär mig, letar efter kragknappen i tjugominuter samt kommer för sent till frukosten, denna dag en av de få gånger, då det inte serveras sill eller fisk.

På förmiddagen skall jag få besök av en moster. Av denna anledning tar jag på mig ytterkläderna för att gå och möta henne vid tåget. Utkommen på trappan droppar det iskallt vatten från taket ner mellan min hals och krage, så som det alltid gör i marsvintern. Snart anländer tåget och mitt besök. Vi hälsa. Och sedan fortsätter konversationen i den här sedvanliga stilen:

— Oh, vad tjock du blivit! (Sist vi träffades var jag betydligt fetare, men då sade hon, jag var mager, men man måste naturligtvis variera på alternativen.) Hur mår du?

— Tack bra (ljuger man ju alltid för att inte oroas i onödan).

— De hälsar så mycket hemifrån. (Lång paus.) Vintern har varit sträng. (Ännu längre paus.)

— Jao, och ihållande.

— Hur? Vad ihållande? Jaså, vintern, ja. Jag gick och tänkte på kriget.

Så berör man i korthet de senaste krigsnyheterna, bara litet, ty det är ju saker, som man inte ska prata om.

Vi kommo upp till sanatoriet. I vestibulen hjälper jag min moster av med kappan. Här på en vägg sitter byggnadens enda allmänna klädhylla, en mycket, mycket liten sådan med endast sex krokar, en försvinnande liten siffra i förhållande till besökarrantalet. (Det skall vara måtta på gemensamhet.) På en krok, där det bara finns tre rockar, försöker jag hänga upp min mosters kappa, varvid hängbandet i den undre rocken går av, och plagget faller till golvet. I några minuter är jag ivrigt sysselsatt med att åter söka hänga upp den i kragen, men efter upprepade misslyckanden resignerar jag, och eftersom i alla fall sittplatser i dagrummet äro upptagna, kan jag ju gott stanna i vestibulen med rocken, tills ägaren infinner sig. Till en början försöker jag på måfå hos några herrar och frågar, om det är deras rock men får av alla nekande svar. Till slut blir jag trött i armen och klämmer fast rocken på gångjärnen till en dörr. Sedan vi förvissat oss om, att även borden på dagrummet äro beslagtagna till sittplatser, gå vi ut i kapprummet och placera våra varelser på en galoschhylla. Efter några minuter är tiden inne för förmiddagens liggstur. Jag går till sängs, och min moster, som på grund av sin ganska ansenliga kroppshyddas inte kan taga plats mellan sängarna, sätter sig bakom sänggaveln vid mina fötter. Ett par av mina kamrater på salen sova, och då vi inte vill väcka dem, inskränker sig vårt samtal till nickningar, tecknande, blinkningar och dylikt.

Efter middagen följer jag mitt besök till tåget. Visserligen finns ingen middagspromenad upptagen på dagordningen, men allt kan ju inte stå angivet där! Tåget rusar in till anhalten. Jag säger adjö och hälsar till släktingar och bekanta samt hjälper moster upp på plattformen till en av vagnarna. Tåget står och pustar men sätter sig inte omedelbart i rörelse. Det blir åter en sådan där pinsam paus, men vi ha ju slutat vårt samtal och sagt adjö. Jag tar upp klockan och säger, att tåget skulle gå nu. Då jag stoppat ner den igen, frågar hon, hur mycket den är, och jag måste åter ta upp den, ty jag har glömt att ge akt på visarna. Så säga vi adjö igen, och sedan jag efter en stund:

— Och glöm inte att hälsa! — Adjö!

När vi sagt adjö elva gånger, rullar tåget iväg.

Jag anträder återmarschen och hinner lagom tillbaka till "tysta turen". Omsorgsfullt sveper jag om mig fällen, sedan jag lagt mig i min hallsäng, ty det börjar bli kyligt. En talgoxe har tagits plats på lampan över sängen, och samtidigt som jag tittar upp, släpper han något på min näsa. Jag schasar bort

Gotland fritt från nötkreaturstuberkulos

Landet indelas i tre områden med hänsyn till kreaturstuberkulosen.

Det statsunderstödda bekämpandet av tuberkulos hos nötkreaturen, som under de senaste fem åren vunnit en alltmär utbredd anslutning från djurägarnas sida, står nu inför en betydelsefull intensifiering. Regeringen har sålunda för riksdagen framlagt förslag till ny förordning i ämnet, innebärande olika regler för skilda områden beroende på tuberkulosfrekvensen. Landet indelas i tre olika områden: tuberkulosfria områden, skyddade områden och övriga områden.

Enligt myndigheternas förslag skulle de sex nordligaste länen och Gotlands län hänföras till tuberkulosfria områden, var-est sjukdomen skall helt utrensas och bekämpandet alltså ske efter tvingande regler. Införsel av tuberkulösa livdjur skall ej få äga rum till dylikt område. Jordbruksministern ansluter sig i princip till detta förslag. Han anser dock, att i den blivande förordningen ej bör ske någon uppdelning av riket på olika områden. Den saken bör det ankomma på regeringen att pröva, när riksdagen fattat sitt beslut rörande själva förordningen. För att riksdagen skall få en ungefärlig uppfattning om kostnaderna för tuberkulosbekämpandet — för vilket nu önskas 1,7 milj. kr. för nästa budgetår — omnämner jordbruksministern emellertid i propositionen, att Gotland redan nu torde på grund av den i slutet av förra året verkställda utrensningen vara helt fritt från tuberkulos. I de sex nordligaste länen beräknas antalet reagerande djur till något över 1,600. De sammanlagda utgifterna för en total utrensningssaktion i dessa län uppskattas till i runt tal 500,000 kr. Därvid är även medräknade kostnader för tuberkulinundersökningarna. I genomsnitt skall varje djur undersökas två gånger i Västernorrlands, Gävleborgs och Kopparbergs län, medan det för Jämtlands, Västerbottens och Norrbottens län i allmänhet anses tillfyllest med en undersökning. Bekostas veterinärernas resor av djurägarna själva, vilket statsrådet anser skäligt, behöva de totala kostnaderna för utrensningssaktionen ej uppgå till mer än 400,000 kronor.

Enligt gällande grunder för statsbidrag till det frivilliga tuberkulosbekämpandet uppgå statens årliga utgifter för det samma i de sex nordligaste länen och Gotland med i runt tal 447,000 anslutna djur till c:a 150,000 kr. Sedan samtliga 587,000 djur i dessa län ställts under tuberkulinkontroll, såsom förut-sattes i nya förordningen, skall årligen utgifterna för tuberkulinundersökningar bli endast 60,000 kr. Staten skulle alltså här komma att göra en ej oväsentlig besparing. Verkställes utredningen under en tid av 4 år, blir årskostnaden c:a 100,000 kr., d. v. s. 50,000 kr. mindre än nu pr år.

honom, men han kommer omedelbart tillbaka. Då blir jag arg och tänker: En talgoxe får inte regera över mig! Det är visserligen en ouppfostrad fågel, men just därför skall han lyda. Och så stiger jag upp och kröker stängeln till lampan åt sidan, så att det lilla rara djurets kära sittplats kommer något vid sidan av min ligg-dito. Återstoden av turen blir lugn. När jag sedan kommer ut till kvällsturen, är syster i färd med att böja tillbaka lampan. Då går jag och lägger mig utan att opponera mig, ty att kämpa mot en talgoxe ensam går möjligen, men mot en dylik och en kvinna samtidigt, det går aldrig!

Rono.

På 5 dagar
botas mjäll med
SEBUSAN
SVAVELTINKTUR
å 2:50 och 4:50 pr flaska.

Göteborgs Annat

Vårkampanjen fortsätter.

Våren fortskrider programenligt. Lärkan har låtit höra sig litet varstans i landet, bl. a. i Skåne, enligt vad Calle Rosendahl i Malmö meddelar per ilsamtal. F. ö. meddelar denne mångsysslade herre, att han f. n. är strängt upptagen av luft- och gasskyddsarbete, vilket ju bör passa bra, eftersom Calle själv lär ha haft gas. Denna lika dumma som halsbrytande vits torde väl endast kunna senteras av i tbc.-terapien initierade, men det kan nu inte hjälpas.

Vårkampanjen

fortsätter även. En av V. U:s medlemmar (vilken förut hyllats i dessa spalter, varför vi denna gång avstår från att nämna hans namn — detta för att det inte skall bli för mycket rosor!) blev så inspirerad av vår uppmaning i förra nummeret till arbete för "Status" att han tog en bunt tidningar under armen och gick ut på erövringståg på Stockholms gator. Utropande: "Stöd Sveriges lungsjuka, köp Status" inskred han på diverse näringsställen, beväpnad med frejdigt mod och sinne, samt slutsålde på 44 minuter 50 ex. Bra gjort, Akis! Så skall en slipsten dras!

Även till Smålands karga bygder

nådde vårt fältrop. Vännen Rune, vilken förut spridit ljus och kunskap över Jönköpings län, bl. a. genom att hålla föredrag om vårt förbund och dess uppgifter, har meddelat, att han nu ämnar starta en prenumerationskampanj lik den, som med framgång bedrivs av Sjö-Gunnarsbo patienter. Bravo.

ALBIN: Är en gentleman

Andra föreningar och enskilda medlemmar förväntas inom kort inkomma med liknande meddelanden. Här måste arbetas. Arbetas för tidskriften och för Förbundet. Genom att garantera ett antal exemplar per patientförening är ingahunda allan rättfärdighet uppfylld. Minns det!

Vår upplaga måste fördubblas!

Låt oss bestämma oss för den saken. T. v. gå vi in för prenumerationsanskaffning. Varje förening i landet måste arbeta och åter arbeta för att tillföra Status fler prenumeranter. Varje månad måste t. v. minst två föreningar — gärna tre, fyra och fem — starta en kampanj för att värva prenumeranter. Lätom oss börja från norr och söder samtidigt. Sålunda blir det nästa månad en norrlands- och en skåneförening, som sätter igång! Och så möts vi slutligen här i mellersta Sverige.

Sätt igång alltså.

Slå ett slag för "Status"!

Red.

Associationer

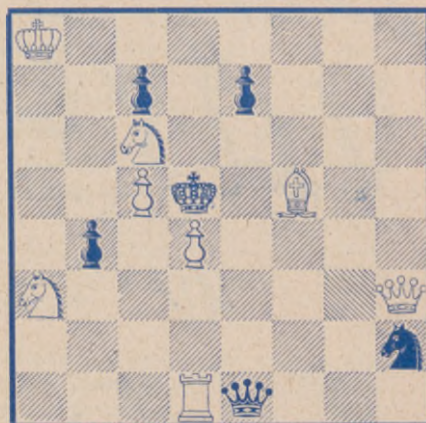
Gamle hemmansägaren, f. d. rallaren och markbrytaren Petter i Renmyra reser in till staden för att ordna hypoteket. En skrivmaskinsfröken, vars fingrar fladdra som lärkvingar över tangenterna, väckte hans beundran.

Med en jämförande blick på sina egna, av arbete och gikt stelnade, kloliknande fingrar, utbrister han, sedan han med van tunga valkat över tuggbussen: — De måtte allt höra skräen te å vara löppa i frökens särk!

Schackspalten

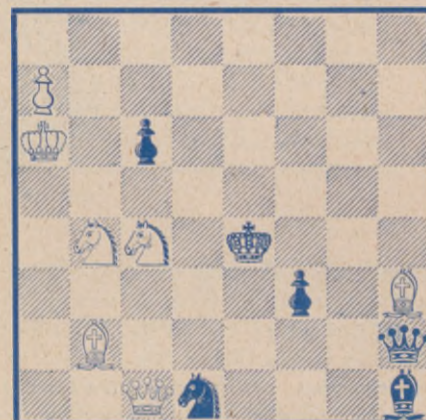
Red. av E. Lundin

PROBLEM n:r 46. E. Ferber.

Matt i två drag.

PROBLEM n:r 47. G. Heathcote.

Matt i två drag.

PROBLEM n:r 48. Chr. Christensen.

Vit: Kh8, Dg7, Le4, h4, Sb3, e5, Bc4, Vg6, h5.

Svart: Kd6, La7, Sb8, g8, Ba6, b6, c5, e6, f3, f2, h6.

Matt i tre drag.

PROBLEM n:r 49. C. Schlechter.

Vit: Ka3, Dg2, Lc7, Sd4, f3, Bb2, b5, c4, g7.

Svart: Ke5, Th1, Lb1, h2, Sc1, g8, Bd3, e5, f6, f7.

Matt i tre drag.

PROBLEM n:r 50. J. Jespersen.

Vit: Ke4, Th4, Se8, f7, Bh5.

Svart: Kh7, Bg4.

Matt i fyra drag.

LÖSNINGAR. N:r 41: 1. Le3. N:r 42: 1. Ka5. N:r 43: 1. Te4. N:r 44: 1. Sd6. N:r 45: 1. Db1.

Den svarta väskan

AV
ELD

Detta låter som titeln till en detektivroman. Jag har också ofta funderat på att skriva en verkligt bloddrypande sådan, då läsaren tröttnat på den väldige vinröde Ararat.

Men den svarta väskan fick jag låna av redaktör Håquansson på redaktionen. Det är en mycket liten väska av den där välvda sorten, ungefär en halv meter lång och ett par decimeter hög och med ett läderhandtag och tre lås. Jag lånade den därför att jag behövde bära hem en liten gipsbyst som var ömtålig. När jag vandrade ut genom företagets dörrar följde mig hallvaktens ögon med menande blick, men jag tänkte icke därpå utan gick min tankfulla väg hem.

Nere vid Tegelbacken mötte jag Rockhusen. Han hälsade, strök en tobaksflaga av sin vita linnedamask och sade:

— Ett sådant uppslag i fastlagen, min bror! Vad gör du med väskan? Reser du i korta varor?

— Snobbfä, sade jag och gick vidare, medan Rockhusen till hälften drog av sin gula handske och tände en ny, tjock och gul cigarett.

Medan jag vandrade över Vasabron under måsarnas jämmer och singlande skär i luften tittade jag då och då ned på väskan. Den var förskräcklig! Sådant har jag endast sett på Anders Forsbergs teckningar från 80-talet.

— Nåja, tänkte jag. Väskan är ful, men Rockhusen överdriver. En gentleman kan göra vad som helst, och han är dock gentleman.

På Stora Nygatan mötte jag Guldsmeden och Rullare-Pelle. Guldsmeden var arg och på väg till en viktig affär, men Rullare-Pelle var glad och solig och han sade:

— Ska du ha smått i huset, efter du är ute och springer med en så'n där väska i sta'n. Hihå, haha! Just en så'n där som

"frun" kom med i gamla tider. Du ser ju ut som en jordemoder med ditt förtroendeingivande leende, gamle gosse — — —

Jag slet mig vidare med den trefalt fördömda väskan och steg in på "Zum" för att vänta på båten. Hr Jonsson kom fram och tog förbindligast emot en beställning:

— Lustig väska, redaktörn! sade han. Just en så'n hade vår klockare nå'n gång förra seklet i socknen där jag föddes. Han brukade göra snäckskrin åt jäntorna så klockare han var, men väskan hans flina vi åt!

När jag gick ut för att komma till båten upplyste den svarta väskan hela Slusspartiet med sin glans, och den tyngde i min hand.

Myndigheterna har som man vet byggt ett nytt Slussen för bilar. Råkar man vara fotgängare är man såld, och att komma över Skeppsbron just vid Slusshörnan det tar sin tid. (Levnadskonstnären tar alltid mat och en fällstol med sig.) Medan nu alltså fotgängarna sprungit som galningar omkring i Slusskaosets virrvarr råkade en bil bromsa och jag slank igenom med min väska och ner på båten, lycklig över att vara hemma.

Dagen därpå skulle den svarta väskan tillbaka, ty redaktör Håquansson ville bestämt ha den. Jag tog den därför med. Det var i förra månaden den 30 dennes. Kaptenen stod uppe i styrhytten på "Avance" iförd vitkragad sjöofficersleigans och han stack ut huvudet genom fönstret och sade:

— Det är ju bara den sista i dag. Va' ska de tjäna till med den där väskan?!

Då lade jag i smyg en järntacka, som jag hittade akteröver, i väskan och sänkte den utanför Tre Kronor. Frid över den, men jag vågade inte visa mig med den i staden.

Ödesväg (Forts. fr. sid. 8.)

det fördolda, som de hundraåriga tallarnas rötter i mörka mo- myllan.

Det kom andra tider. Kärleksorden blevo färre, mötena blev mer och mer sällsynta. Men vägen skar obevekligt vidare genom ödemarken. Sprängskotten ljödo mer och mer avlägsna. Emma kunde stå i timmar och lyssna till de ljuden. De föreföllo henne som hammarslag, som då någon spikar och spikar. Och inne i hennes kropp levde ett nytt liv, Valfrids och hennes. Hon hade ju Valfrids ord, men hans ord blevo så kalla. Det led ju också mot höst.

Asparna rodnade, björken fällde sitt gyllene hår, flyttfågels- sträcken drogo över skogen.

Och en dag kom ryktet. Valfrid var henne inte längre trogen. Han gick i sällskap med en tös från en skogsby, dit vägen nått. Emma blev mer och mer fåordig mot sina närmaste, mot hela sin omgivning. Det finns sådana saker som man inte kan tala med sina medmänniskor om. Vad skulle det bli av barnet och henne själv?

Höststormen spelade mörka sånger omkring henne då hon ensam sökte fly från sina oroliga tankar på de risiga stigarna omkring Mossleden.

En dag kom Valfrid på besök. Han fingrade på sin mössa och tycktes ha något på hjärtat. Men det blev inget särskilt sagt. Och han vandrade bort med tunga steg som ekade i den tysta mon. Han bar bedrövelsens osynliga påse på sina breda skuldror. Den början har tyngt ned starka karlar.

Och veckorna gingo och mörkret kom tidigare om kvällarna. Mörkast var den vinterkväll då budet nådde Valfrid i vägarbetarbackens tunga luft. Någon hade tagit livet av sig. Det var någonstans neråt vägen. Ingen visste riktigt. Det hade ännu inte kommit i tidningen... Aldrig hade Valfrid sprungit som den kvällen. Hans fötter knappast rörde vid marken, han susade fram. Äntligen såg han ljuset från torpet i Mossleden, äntligen stod han flämtande på trappan till den lilla, grå stugan. Därinne skulle han få svaret, om, om...

Han tvekade ännu en stund, så tryckte hans skälvsande hand ner låsvredet. Han inträdde i ljuset.

Väl inne föll han ihop som en trasa av sinnesrörelsen och hans breda skuldror skakade av gråt. Han kände sig i den stunden så ynkligt liten. Och Emma strök förbryllad svetten ur hans panna.

— Valfrid?
— Du lever i alla fall. Jag var så rädd att det var du som...
— Nej, det var en flicka neråt vägen någonstans. Har hört det berättas.

— Då vägen blir färdig gifter vi oss. Alltid blir det väl någon råd med mat och stuga. Vad som räckt åt en kan med god vilja räcka åt tre. Vad säger du, undrade han sakta.

Hon sade bara ett enda ord. Men det var svar nog för honom. Hon sade bara hans namn, nästan viskande, men fullt tydligt för att hans öra skulle uppfånga ljudet.

Sent på kvällen talade hon om allt hon lidit, allt hon oroats

De lungsjukas förening i Kristianstads län har haft årsmöte i Hässleholm, varvid verksamhetsberättelsen föredrogs och ansvarsfrihet beviljades. Räkenskaper- na balanserade på 4,702 kr. med en behållning på 1,594 kr. Av årets överskott beslöt man överföra 500 kr. till reservfonden. Resten utbetalades till behövande medlemmar. Tidningen "Glimtar" skall utkomma med två nummer nästa år och till redaktör omvaldes kandidat Ragnar Tuveesson, Osby. Till styrelse valdes handlanden Martin Persson, Hässleholm, textilarbeta- re Emil Göransson, Kristianstad, handelsresande Erik Andersson, Osby, skomakare Assar Nilsson, Vittsjö, kontorist Elisabeth Borg, Osby, lantbrukare Algot Nils- son, Bollerup och fröken Wilma Nilsson, Hässleholm, samt som självskriven ledamot kandidat R. Tuveesson, Osby. Revisorer blevo syssloman Dahlström, Broby och hr Sven Hedman, Klippan.

Lunds studentkärs tuberkulosbyrå har enligt vad byråns föreståndare, docent E. Hedvall meddelar, un- der 1939 verkställt inalles 3.533 undersökningar på 2.201 personer. Av dessa voro 1.796 studenter och 405 sjuksköterskeelever vid Södra Sveriges sjuksköterske- hemå Bland studenterna ha därvid påträffats 14 nya fall av tungtuberkulos, därav 12 i sådant stadium, att de måst sändas till sanatorium. Bland sjuksköterske- eleverna ha påträffats 7 nya fall av lungtuberkulos, av vilka 3 måst sändas till sanatorium. Förutom des- sa 21 nya fall ha även anträffats 10 fall av annan tu- berkulos. Huvudparten av kostnaderna för undersök- ningarna har täckts av Svenska nationalföreningen mot tuberkulos och av staten.

för. Många nätter hade hon gått neråt Svarttjärnen eller till forsen för att... ja, han förstod, men hon hade aldrig fått mod att göra det. Det hade nog varit meningen att hon skulle leva. Det var nog meningen att de skulle ha varann i alla fall. Valfrid...

Rakt igenom ödemarken går vägen. Obevekligt som en män- niskas öde drar den sitt linjalstreck mot det okända. Och alla äro vi vandrare på enslig led, vandrare mot glädjen, sorgen och tystnaden.

Emil Hantwim

Läkerol

Den
gör
Er
gott!

Vi
Leverera:

REMSKIVOR, STÅLAGER,
HÅNGLAGER, VÄGGKONSOLER,
FOTPLATTOR, SKIVKOPPLINGAR,
KOMPRESSIONSKOPPLINGAR, M. M.

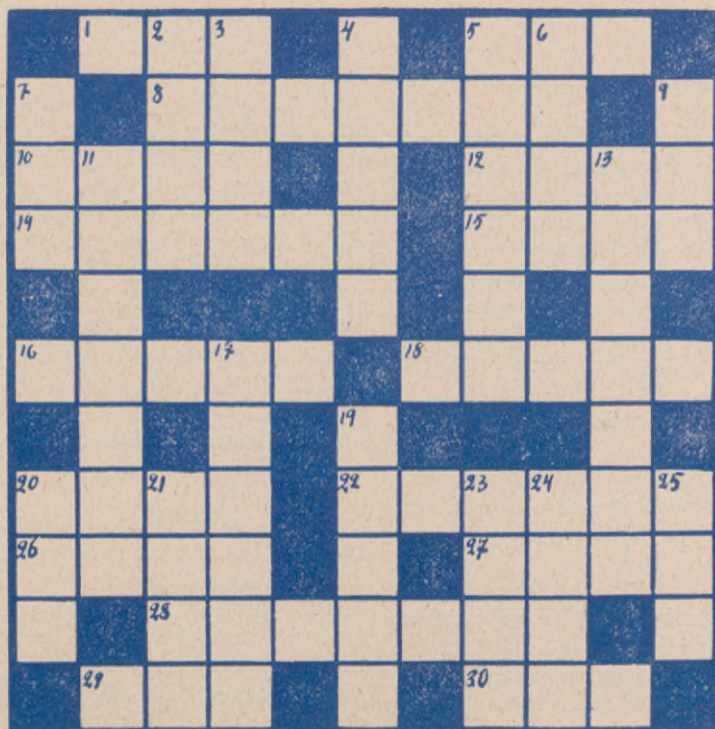
Prima **1896** Råffling
GJUTGODS **M & M** AV
KVARNVALSAR

Mjölby Gjuteri & Mek. Verkstads A.B.
PRIMOVERKEN
MJÖLBY

Vågrätt:

1. I riktning mot zenit.
5. Vällar amatörsnickaren matematikbekymmer.
8. Nådens år 1940.
10. Att springa omkring som en yr höna.
12. Rätten till det kräver miljoner krigsoffer.
14. Uppnådde särdeles mogen ålder.
15. Njutning för näsan.
16. De guldskimrande lyckodrämmarnas ständigt oföränderliga tema.
18. Riksdag enligt klassiskt mönster.
20. Vad vi lever på.
22. Sprider död och förintelse från skyn.
26. Tänker svensken i gemen på med saknad
27. Kråkans skalliga kusin.
28. Vårvinterevenemang i storskogen.
29. Voro gracerna liksom alla andra goda ting.
30. I centrum.

KORSORD N:r 5

Lodrrätt:

2. Ölkrydda av starkare slaget.
3. Fattas inte i den politiska diskussionen.
4. Ett i västkustkretsar älskat litet djur.
5. Nedgörande kritik för violinist.
6. En av korsordsfabrikanternas favoritflojder.
7. Blå blomma, som har sin egen lilla vardagsromantik.
9. Ful figur i fågelfaunan.
11. Spöke för herrar med kassabrist.
13. Världsspråk, som ingen talar.
17. Barnens buse och frukostfisk.
19. Bästa blåsan.
20. Bör kokerskan helst inte vara.
21. Blir väl liten med tiden.
23. Inte vidare snygg.
24. Kan finnarna göra med kylan.
25. Kan ibland vara muntert, men är vanligen ett mera allvarligt kapitel.

Lösningar

till korsord n:r 5 skola vara oss tillhanda senast före den 1 juli. Skriv "Korsord 5" på kuvertet. En femma i pris som vanligt.

Lösning till korsord n:r 3.

Vågrätt: 2. Snötjocka. 8. Kaos. 9. Illa. 11. Sto. 12. Avi. 14. Korp. 17.

Unna. 20. Parti. 24. Vinst. 26. Nys. 27. Sliskig. 28. Tom. 29. Störa. 33. Än. 34. As. 35. Ettor. 38. Asar. 39. Dörr. 40. Ida. 41. Ärt. 43. Lass. 46. Armé. 48. Jaktväder.

Lodrrätt: 1. Eje. 2. Sa. 3. Nos. 4. Österländsk. 5. Civiliserad. 6. Kli. 7. Al. 10. Por. 13. Uns. 14. Kasta. 15. Rt. 16. Pi. 17. Uv. 18. Ni. 19. Astor. 20. Pys.

22. Min. 23. Öka. 25. Tor. 30. Öst. 31. Ra. 32. Ar. 35. Ed. 36. Tö. 37. Tro. 40. Isa. 42. Tre. 44. Aj. 45. Tvi. 47. Ur.

Marsnumrets korsordsfemra erövrades av Karin Ahlström, Spångat. 46 c, Malmö. En dam med tur, tydligen, eftersom det är andra gången hon erövrar korsordspris i "Status".

UPPSALA

VÄSTERÅS

Allt i klädväg för barn och ungdom

av prima kvalitéer och i största sortering
ELIN JOHANSSON & C:o, EFTR.
Bertil E:son Strand

Hörnet av Vasagatan och Hantverkaregatan VÄSTERÅS
Telefoner 8 16 & 13 89

GYNNA ANNONSÖRERNA!

Kullens Tuberkulosförening i Skåne har hållit års-sammanträde under prosten R. Thomæus, Höganäs, ordförandeskap, varvid 1939 års räkenskaper och styrelse- och revisionsberättelserna föredrogs och godkändes och ansvarsfrihet beviljades.

Av styrelseberättelsen framgår, att verksamheter bedrivits efter samma plan som förut. Bidrag har lämnats till 13 personer för vård vid sanatorier eller i skogsbygd längre eller kortare tid. Inkomster och utgifter under året balanserade på 13 453:01 och tillgångar och skulder vid årets slut på 194 366:31.

ÖREBRO

EIRA-BRÖD

ett förnämligt-bröd

A-B. Örebro Ångbageri